

ТЕШЊАРСКИ ПАСОТОВА

ГОДИНА XXI

11. АВГУСТ 2007.

БРОЈ 38

20 И ПРВЕ, ПАШТА?

*У што ће то ђреживејти!
Размишљано ипак
где смо били кад
су ђрве ђочеле:
Ко ће га знајти?
Нити смо мислили
да што ипреда слуцајти
и гледајти, ни да ће
што инијим ипрудо
иштрајати. А ипак
буде кад се збуде,
да неке иојаве нациве и заблуде.*

*Чак иако волимо музику,
особито ијру
разираних ефолориста,
сlike и сликарије,
иозују раздоритиу
ако је што мојуче,
сфилмове и сфилмације
што се цинурају ио Тецинару,
особито иујбу која
се иин иоводима сивара,
волимо ие Тецинарске
иросито неођациново.
Па ипак, што ћу ја ипакмо?*

*Осим што ћу чујти
што иа.тејних речи,
осим што ћу ирелисјајти
десетак добрих кнџа,
осим што ћу иослуцајти
звуче које иначе не слуцај,
осим што ћу се излајајти
ио изложама
које никад не бих видео,
све је што осим
да ме нема на
Тецинарскима.*

Бранко Лукић

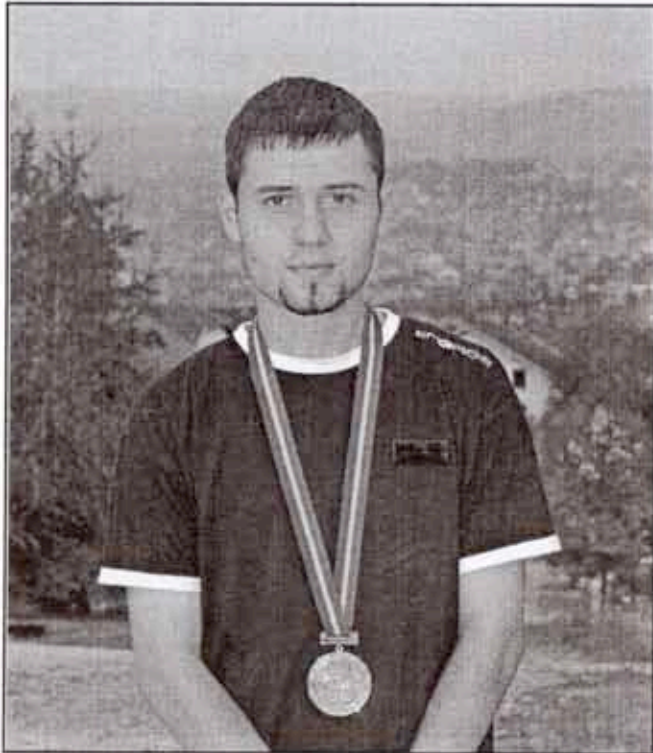
ЗЛАТНИ ВАЉЕВСКИ ДЕЧАК

Победа Младена Радојевића на Математичкој Олимпијади у Вијетнаму чини овог младог Ваљевца, доскорашњег матуранта Математичке гимназије а сада бруцоша Електротехничког факултета, истинском медијском звездом. Новинари су га све питали а ми смо у Гласноши одлучили за једну сасвим личну причу.

Рођен је у знаку шкорпије 2.11.1988. Не верује астролозима и празноверју: "Једном је другарица дошла на такмичење сва мокра, јер је отац на њу плуснуо бокал воде".

Његови га нису гурали у свет математике:

- Као дете сам бих бирао слагалице, коцкице, пазле, карте, "Монопол", "Ризико"... Оне развијају интелигенцију и посебан начин размишљања, што ми је, вероватно, касније помогло и на такмичењима, али, нико ме није терао да учим и ве-

Младен Радојевић у свом крају

жбао. Играо сам се и забављао као и друга деца. Чини ми се да није било цртаћа на телевизији који нисам одгледао. Највише су ми у сећању остале оне старе "Нинџа корњаче", а много сам волео квиз "Слагалица". Радује ме да опет приказују Дизнијево цртане филмове. Волео сам математичке игрице. У четвртм разреду основне школе први пут су рекли да сам талентован. Можда највише заслуге за то има учитељица **Продана Јеремић** у школи "Андра Савчић". Она је држала додатне часове из математике. Тада сам кренуо и у школу "Интеграл". Од моје друге године живимо на Петом пуку. Дешавало се да и старијима из комшилука решим по неки задатак. У седмом разреду такмично сам се из математике, физике, хемије, информатике и географије. Ипак, најјача је љубав према математици.

Баш смо недавно моји другови и ја причали

да смо већ у шестом основне по мало, излазили у град. Прве журке смо организовали у Трећој школи. Тренирао сам кошарку до Гимназије, али, и фудбал

Свако у животу тражи да
ради оно што воли.

Mladen Radjević

је за мене посебан одкад сам прешао у Београд.

Наравно, не заборавам другаре из Ваљевске гимназије и комшилука. Они су ми придели дочек уз тарту и шампањак у кафићу "Колонија". Било нас је петнаестак. Нашем слављу прикључила се и власница Јелена и све нас частила."

Младенова формула успеха је једноставна: добра организација времена и да свако ради оно што воли. Тако он све стиже, па и да гледа омиљене филмове.

- Најрадије гледам домаће: "Ко то тамо пева" и "Маратонце", али и оне блискије мојој генерацији: "Муње", "Лепа села лепо горе", а омиљени глумци су ми Драган Бјелогрић и Аница Добра.

Највише волим да слушам старији домаћи рок. Од места где излазим зависи шта слушам. Лепа је она песма "Београђанка". Али, то је народњак! Та песма је била хит када сам се одселио у Београд, па ми се, ваљда, зато и допала.

Крајем јула Младен је отпутовао у Вијетнам на Олимпијаду математичара и, чини се, једноставно освојио - златну медаљу.

- Само такмичар из Кине и ја смо решили један логички задатак, а такви су најтежи: без цифара, непознатих... Мој одговор био је написан на две стране А4 формата."

Сад већ разишља о студијама:

- Када бих добио шансу, отишао бих на студије или постдипломске у иностранство. Али, и овде је лепо. Баш нам је професор социологије причао о времену транзиције, али и томе како велике корпорације експлоатишу стручњаке. Зато бих, ако будем имао услове, једног дана основао неко предузеће. Било би лепо да то буде баш у мом Ваљеву."

С.Ј. Крупић

Vujić
voda

ЈЕДАН МОГУЋИ ТЕШЊАР

Снимање телевизијске серије “Оно наше што некада бејаше” у амбијенту Тешњара више него икада до сада отвара идеје и иницијативе шта би још могло да се учини за ово градско споменичко благо. То нам је потврдила и **Весна Ђирић**, директорка Завода за заштиту споменика културе:

- Утисци да би ово могао бити до сада највећи подстицај оживљавању Тешњара су прави. Завод годинама овде постоји и режиме саобраћаја смо пратили, али, ми нисмо установа која може сама издејствовати неке промене, а највећи део проблема Тешњара је управо саобраћај. Значи, да би Тешњар живео и био оно што јесте - прва и основна ствар је зауставити јавни саобраћај! Сад, током снимања се види како то може и добро да изгледа и да коректно функционише. Сама сцена која је унета у Тешњар већ оживљава нека стара времена. Та лепа, позитивна атмосфера и расположење људи из чаршије и оних који ту пролазе заиста се свуда осећа. Па, зашто онда не учинимо нешто да нам у Тешњару тако буде сваки дан? Завод води једну битку, баш битку са органима власти у овом граду, где увек неко завапи: “Јао, а шта ћемо са саобраћајем ако се Тешњар затвори?” А морам, нажалост, рећи и да су се мештани доњег, ширег дела чаршије, окупљали и од Завода тражили чак двосмерни саобраћај! Признајем да то донекле и има логике, јер боље да у том делу и буде некакав саобраћај, неко да се он у целости усмерава кроз најдрагоценији, стари део Тешњара.

Филмски сценграфи нам откривају како би Тешњар стварно могао да изгледа и да живи?

- То је, пре свега, неко лепо расположење људи када увиде колико је мало потребно да им куће изгледају лепше. Тако је зубар Миле Селенић, подстакнут филмским снимањем, однео своју кашију из 1909. мајстору да је освежи. Дивна атмосфера, толико прихваћена међу правим Тешњарцима! Догађа се оно шта смо увек желели: да кад стане саобраћај кафећи изађу на улицу како Тешњару и доликује. Није прави начин како то чине “Феникс” и “Јефимија”, која је донела баварске округле тенде у Тешњар и са

којом годинама ратујемо, уз све могуће забране. Зна се како изгледају тешњарске тенде, како дивне могу да буду њихове терасе, или нешто што ће изнети дугане на чаршију, нешто што Тешњар може да оживи. У целој Србији је остала још ова дивна атракција и само мало треба разумевања града да се она потврди и оживи.

Али, саобраћај је ипак почетак почетка?

- Пошто то до сада није било правно регулисано по важећем Детаљном урбанистичком плану, Завод већ готово годину дана припрема елаборат за нови план који верификује Републички завод и њиме ће коначно бити забрањен јавни саобраћај у Тешњару.

Да ли је Завод са филмским продуцентима договарао да понешто од сценографије и остане у Тешњару?

- Договор је успостављен већ од почетка снимања. Да не бисмо наплаћивали таксе (на које имамо право, али од којих само Ваљево и Тешњар не би имали вајде, јер иду у републичку касу), лепо смо се договорили да од филмске сцене остане оно што може да се одржи, јер је они их иначе неће носити. КК “Металац” ће сачувати пред својим магацином ону прелепу терасу, чесма “Код ујке” ће трајати неко време, јер није изнутра озидана... Али, више од свега остаје опомена филмација да Тешњарци морају да се старају о изгледу својих кућа, о томе да по њима не каче сателитске антене и сличне новотарије, ако желе да им чешиће долазе. Ти неприкладни детаљи сметају и Заводу, јер нису у складу са прописаним стандардима заштићене споменичке зоне.

Примена тих прописа је, међутим, на општинским органима који то не чине ни у Кнез Милошевој улици, где су прекршаји још драстичнији. Није све у парама, јер их суседни Шабац издваја из свог буџета за реновирање и кречење фасада и кровова. Тешњарци плаћају таксу за живот у централној градској зони. Ту таксу би им требало укинути док се не развију.

Требало би подстицати људе да се сами старају о чаршији, која је још неискоришћена атракција Ваљева и целе Србије.

Весна Ђирић у “филмском” Тешњару

GoldenladyCompany

ТЕШЊАР КАО ЧИНЕЧИТА

Многи скоро и да не памте како је Тешњар осамдесетих година прошлог века био популаран. Прво је отворен butik "Азаро" и кафић "32", а после су почели ницати нови бутици и кафићи. По тешњарском сумраку корзирала је ваљевска младост, а после је дошла нека нова мода, Кнез Милошева улица и изласци у поноћ. Многи, некада скупи локали данас зјапе празни, остали се полако пуне, због јефтиног закупа у центру града. Па ипак, чини се да занати поново спасавају Тешњар, и филмације које бар једном годишње бану у Тешњар, зауставе саобраћај, и почне да се дешава нешто што после гледамо на филму. Оставе понеку парицу у пробуђе-ној чаршији и причу до следећег пута.

Пробудили се и Тешњарци, одушевљени променама за потребе снимања серијског филма "Оно наше што некад бејаше", који ћемо гледати на РТС-у: "Сваки дан прођем кроз нешто ново. Јутрос није било чесме "Код ујке". Враћам се из града, а оно вода само што не капље," или: "Кад ја јуче с по-

имао мање посла, а Тешњар био аутентичнији."

Сценограф Миле Јеремич

Српски кинија Јелена Ахиц на "кајици" Биновог сокачету

сла, а оно капија као права на Биновом сокачету."

А у Божја посла у старој чаршији умешао се сценограф Миле Јеремич: "Тешњар је дивна улица која се, додуше, мало искварила. Људи су мало изгубили контролу и почели слободније да се понашају у адаптацији постојећих објеката, са колористичком палетом која је мало изашла из оног времена."

За Тешњарце Миле каже да су дивни људи. Чине све да се пријатно осећа, као међу добрим комшијама, још када би клима уређаје и сателитске антене инсталирали са дворишне стране, Миле би

У паузи снимања, глумац Драго Чума, у цивиљу, корзира између "чесме и пијачних тезги" и гуња, на пола у шали, да су новинари криви што Тешњар не изгледа боље. Стварно нас има превише, а тако се мало бавимо Тешњаром.

Миленко Заблаћански на путу од "шминкернице" до "Књижарске трговине Јефте А. Јањића", открива да у серији игра несрећног поручника Маријана између љубави и алкохола. Сетно се сећа како је и његов Шабац имао улицу у којој се могла снимати епоха: "У Србији постоје два места која могу да опслужују епоху - Пирот и Ваљево који, што време више пролази добијају на својој вредности и значају. Требало чувати ове две дестинације, јер су значајне за овај народ, и у филмском и у ширем културолошком смислу."

Злокућанцу Драгиши Јовичићу, који воли Тешњар и често је у "32-ојци", драго је што филмације не одустају од Тешњара, а ни Ваљево не би смело. Предлаже да се протера саобраћај и да филмације оставе понешто од сценографије као украс у Тешњару.

Стара чаршија врви од статиста, углавном су преко везе доспели у серију. Борбу Марковићу и Луки Бебићу посрећно се намеран сусрет са куварицом

Први хонорари - Борбе Марковић и Лука Бебић

ТТ фотшо репортаж

"Дућан"

која их је упутила на **Јоксу**, задуженог за статисте, и тако су зарадили прве парице: "Ма није само због новца, него и да убијемо време, јер је досадно на распусту, а што да не, и због славе, јер, сутра ће нас другари гледати на телевизији, објашњавају важно и боље се са опанцима, јер су свикли на патике. И остали статисти муку муче са врућином и старинским костимима од пета до гуше. Ко каже да је лако зарадити славу. Пије се силна кафа и Вујић вода из досаде и гладује у ишчекивању следећег кадра. Таман кад потрче по пљескавице "Код Пеђе", довикују их, јер се редитељ предомислио: уместо паузе за ручак могла би да се сниме још понека сцена.

С коидиром по воду

Костимографу **Иванки Крстовић** Тешњарци иду на руку, посебно кројачка радња **Љилане Вуковић** у коју сваки час одшета да им се нешто ушпије, проштепа.

Прва с лева - костимограф Иванка Крстовић са сарадницима

Никада, ни овога пута, нису сви обрадовани филмацијама у Тешњару. Некима посао трпи, а некима ноге, јер не могу колима у кућу. Има и оних који ће данима по одласку филмација стрепети да их не пресретне реченица: "Не можете даље, снима се", али и носталгичара који ће месецима ишчекивати да виде кадрове из петоепизодне серије, статисте и глумце који Тешњаром ходају у прошлост одевени.

Тешњарски "јијаци"

Сећаће се **Неле Михаиловић**, **Лана Гуговића**, **Предрага Ејдуса** и других глумаца како деле аутограме на врелој тешњарској калдрми, док мода и зуб времена грицкају део по део старе чаршије.

А време да јој се помогне, било је још јуче!

Текст и фотодографије - **Милица Чулић**

Весни дана 7. август у Тешњару:

Глумица **Мирјана Карановић** фризира се у салону **Немање Радојевића**. Немања је весни дојврдио: "Појијуно нормална дама. Лејо смо и причали. Каже, стијанује у Тешњару јер не воли хойелску храну.

ПАНЧЕВО ИЗМЕЂУ НЕБА И РАВНИЦЕ

Када је пре 850 година, зашавши у мочварну банатску равницу, арапски географ и путописац Абу Абдулах Мухамед Ел Идриси шкрто забележио постојање трговачког насеља Бансиф, није ни био свестан да оставља запис за будућност. Његово дело "Разонода онима који желе да обиђу свет", први је писани документ који непобитно говори о постојању насеља на ушћу Тамиша у Дунав. Ел Идрисијев запис настао је 1153. године, а насеље са бројним "окретним грчким трговцима" је кроз историју мењало имена. Да се неки римски путописац овде случајно дуже задржао, забележио би да је одсео у тврђави под именом Панука. Тешко је докучити како се од Пањаве и Чомве стигло до Пансала, имена које се на географским картама појавило у петнаестом веку, али сигурно је да је старословенска реч Пачина означавала стајаћу воду, варош подигнуту на мочварном терену.

О непрегледној равници сведочи и чувени турски путописац Евлија Челебија, који је 1660. године описао четвороугаону паланку саграђену од дрвета. Куће су покривене трском и рогозом. Има џамију, хан и малу чаршију, али не и хамам. У њој су диздар и педесет војника. Челебија је фасциниран равницом у којој "нема камена ни у величини зрна пасуља. А трава бујно расти да се у њој коњаник губи."

Данас је Панчево са три стране опкољено плодним њивама, а са јужне, уместо некадашње траве, никла су сребрнаста постројења нафте, хемијске и петрохемијске индустрије. Не свега шест километара од центра града подигнут је моћан привредни комплекс који храни поприличан број домаћинстава, али истовремено Панчево сврстава у највеће црне тачке на карти Европе.

Да би се стигло од малог трговачког насеља до индустријског града са привредним потенцијалом и друштвеним производом већим него у Црној Гори, било је потребно осам и по векова.

Идући главном старчевачком улицом према Панчеву, возач мора да обрати пажњу на двоструку кривину од 90 степени, која у центру села ненадано ломи пут, али му задржава правац према граду. Мало даље, са десне стране пута, појављују се прве рафинеријске цистерне, а онда скоро надреалан приказ манастира Војловица, у чијем су дворишту постројења Рафинерије нафте. Манастир је изграђен између 1383. и 1437. Предања његово оснивање

везују за деспота Стефана Лазаревића, а најстарији поуздани помен оставио је јеромонах Партеније 1542. године.

Град се пружио дуж леве обале Тамиша, а затим се постепено ширио према истоку. Таква урбанистичка тенденција забележена је још на Штокхаузенском плану из 1761. Трупе аустријског грофа Клаудија Флоримунда Мерсија приморале су Турке 1716. на потписивање мировног уговора, након чега се они повлаче из Панчева. Од тада практично почињу први озбиљни урбанистички захвати у граду.

Не може се рећи да су Панчевци одувек имали свест о историјским димензијама свога рада и постојања. Зато је и музеј у граду, иако спада у старије установе ове врсте у земљи, основан релативно касно, тек 1923. Народни музеј има одељења за археологију, историју, историју уметности, етнологију, сталну поставку и салон за наменске изложбе. У њему су похрањени легати Олге Смедеревац, Зорана Петровића и Славка Павлова и спомен-збирка Стојана Трумића. Један од највреднијих експоната у сталној поставци је велика композиција "Сеоба Срба" коју је насликао Паја Јовановић.

Ако је нека духовна сфера може бити знак постепене урбанизације, онда је то сигурно однос читалаца према књизи. Грађани Панчева, они који су знали да читају, ценили су лепоту и снагу писане речи. У другој деценији деветнаестог века отворена је прва продавница школских књига, молитвеника и календара, међутим, има трагова који указују да је пре тога постојала читаоница.

Пошто се о њој не зна много, као прва рачуна се "Касина", отворена 1846. године у кући породице Драгичевић, здању познатом по имену "Трубач". У другој половини деветнаестог века ничу библиотеке и оснива се Друштво за распрострањавање корисних књига у народу. Захваљујући књигама које је сакупио др Светислав Касапиновић, 1871. отворена је библиотека Српске православне црквене општине. Панчевачки Немци су исте године основали своју читаоницу, која је радила свега неколико година, док су Мађари слично друштво добили тек 1885. Српска читаоница отворена је 1894.

Панчевачка Градска библиотека се данас налази у згради површине 1900 метара квадратних, која је за те потребе наменски подигнута и за читаоце отворена 1980.

Панчевачка Градска библиотека се данас налази у згради површине 1900 метара квадратних, која је за те потребе наменски подигнута и за читаоце отворена 1980.

Фото Велибор Миловановић

Народни музеј Панчево

Град у гостима

Истраживач кога интересује прошлост града никако не може да заобиђе Историјски архив у Панчеву где ће, за почетак, на архивским картицама и микрофилмовима пронаћи забележену свакодневну историју града од 1794. до 1872. године. Историјски архив у Панчеву смештен је у згради некадашње Велике касарне, подигнутој 1875. Ова импозантна двоспратница чува девет километара архивске грађе и једна је од највећих установа ове врсте у земљи.

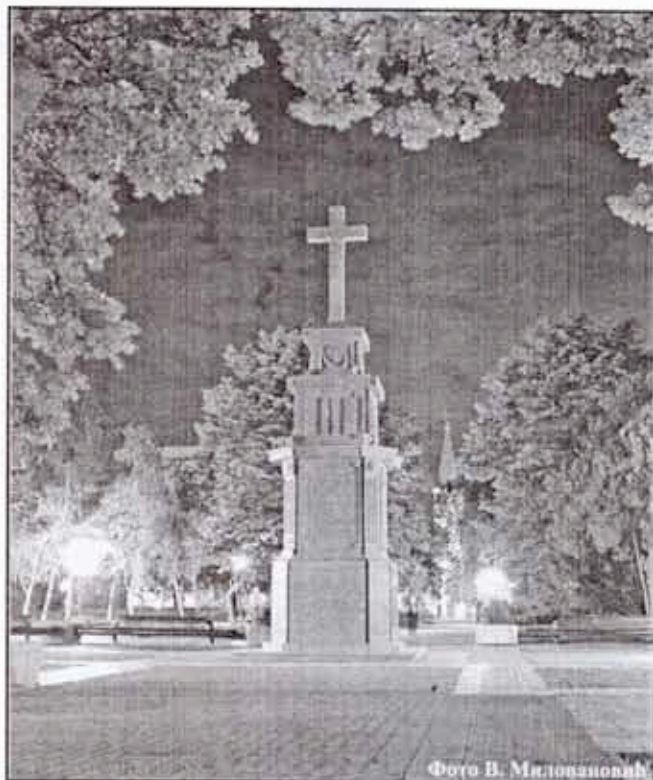
У најужем градском језгру, у пешачкој зони између два трга, која је дуги низ година била корзо, сместила се установа кроз коју годишње прође на десетине хиљада љубитеља уметности. Центар за културу многи доживљавају као позориште, али је спектар делатности ове установе много шири. Панчевци не крију да желе да им се врати позориште које је локална власт, у оквиру републичке иницијативе да се рационализује мрежа театара у Србији, затворила 1956.

Позоришна традиција у граду дужа је од два века. Прва забележена гостовања путујућих трупа потичу с краја осамнаестог века. Представе су извођене на немачком језику. Отац српског глумишта Јоаким Вујић је у неколико наврата боравио у Панчеву, а у лето 1824. извео три представе.

Странца који четвртом, у поподневним сатима, дође у град изненадиће велики број Панчеваца окупљених у центру. Није у питању никакав грађански протест. То су колпортери и нестрпљиви читаоци "Панчевца", најстаријег листа у земљи, чији најновији број сваког тренутка треба да стигне из "Политикине" штампарије. Новине су покренуте у пролеће 1869., а њихов оснивач био је борбени члан Српске народне слободоумне странке и Уједињене омладине српске Јован Павловић. Новине ће у историји бити запамћене по томе што се у њима током 1871., у неколико наставака, појавио први превод на српски језик "Манифеста Комунистичке Партије".

Панчевачки варошани су 1983. обележили значајан јубилеј - век постојања и запаженог рада овдашњег Српског црквеног певачког друштва. Поводом овог јединственог стогодишњег националног и културног подухвата објављена је обимна "Споменица" коју је написао научник истанчаног истраживачког духа др Миховил Томандл.

У загрљају традиционалног и модерног,

Споменик баљим рајоницима

Панчево је домаћин најразноврснијих такмичења, смотри и забавних програма. Ова збивања, која привлаче огроман број заинтересованих, покривају широк спектар понуде. На једном крају, рецимо, налази се манифестација "Пастирски кнез", у којој се такмичари надмећу у пуцању камцијом, док би се на другом крају градских хепенинга могао наћи рокенрол викенд који неколико година за редом, у сарадњи са мотористима из читаве земље и из суседних земаља, организује Мото клуб "Којот".

Али, највеће благо Панчева представља политичка и верска толеранција његових грађана, без обзира ком народу припадали. Сви су на окупу и сви делују заједно у циљу унапређења града: Мађари, Словаци, Немци и Срби. Добродошли у Панчево.

Едвард Јукић, књижевник

КНУ: ПАНЧЕВО - МАНИФЕСТАЦИЈА Почео фестивал Жисел у Омољници код Панчева.

ПАНЧЕВО, 3. августа (Танјуг) - Отварањем 35. Међународног салона уметничке фотографије у галерији Дома културе и доделом награда за најуспешније фотографије и најбоље ауторе, вечерас је у Омољници код Панчева почео традиционални међународни фестивал ЖИСЕЛ 2007, тродневна манифестација аматерског филма и уметничких фотографија на тему "живот села". У конкуренцији 118 фотографија 83 аутора из свих бивших република Југославије и Италије прву награду од 10.000 динара и плакету "Златни сунцокрет" добила је Београђанка Јадранка Секирић за фотографије "Чобан", "Салашарка", "Стадо" и "Салаш у Банату". Друго место освојио је Мирослав Јеремић из Ваљева, а треће Драгослав Мирковић из Чачка.

Уз ову весић погледамо да су нерешки Ваљевци - фошо уметници освајали награде у Омољници. Уз Мирослава Јеремића, Драгиша Меденица, Милан Марковић, Ђорђе Букилица...

ЕЛЕКТРОСРБИЈА

ТЕШЊАРСКИ
ПЛАНОШКА

ВАЉЕВО СИТИ

У развијеном свету се подразумева да сваки град има свој грб, обележје, сувенир, а сада већ и бренд. Грб је обавезно истакнут изнад улаза у градску кућу и утиснут је на свим важнијим документима и папирима. Ваљево ни након шест векова, неки истраживачи тврде и дуже, још увек нема важна обележја, која пре свега другог, говоре о традицији, па и култури једног града. За статус града се бори и оваквим, можда само на први поглед, неважним детаљима. Од шездесетих година прошлог века споменик Стевану Филиповићу, са раширеним рукама и

Први српски бренд

чврсто стиснутим песницама, наметнуо се као симбол Ваљева. И било где да се говорило о граду на Колубари, негде у позадини је била слика овог спомен - обележја. Мењају се времена, идеологије, мишљења, па и потребе... Већина Ваљеваца сматра да би обележје града морало да задире дубље у прошлост и да мора да буде општеприхваћено.

Слична је ситуација када је у питању решење за сувенир града. У више наврата појединци и неке приватне фирме нудили су повремено занимљива и мање занимљива решења, али, никада зва-

нично није организован конкурс, ни ти је формирана комисија компетентних људи који би о томе одлучивали. У "Ваљево - туристу" кажу да су, не тако давно, покренули такву иницијативу, али им је тада речено да су на реду неке прече ствари и да тај посао лепо кошта. Од пре четири године ради сувенирница на Градском тргу. На почетку њеног рада била је формирана комисија која је бринула о томе који се предмети могу наћи у овом продајном објекту, али се временом она осула и све ређе са-стајала.

- Нудимо сувенире који на неки начин обележавају ваљевски крај, предмете који ће туристе увек подсећати на ово место и на лепе тренутке које су овде провели. Уз уобичајне сувенире имамо и ракију, слатко, пемез, ајвар... Ту су књиге и слике из историје нашег краја, предмети народне радиности, народна ношња, портрети знаменитих Ваљеваца, као и разгледнице града и околине - каже **Силвана Бирчанин** из "Ваљево - туриста", и додаје да се сувенири купују, у последње време и скупозени. Она вреује да би ово могао да буде добар почетак у трагању за ваљевским сувениром.

Али, сумње нема, најбољи сувенир из Ваљева су сами Ваљевци.

М. Кузмановић

ЗОРАН КЛУЗ

Када је на продавнице не тако давно престижне марке "Клуз" стављен катанац а радници истерани на улицу, у један од два локала, уселила се опрема за бебе произведена ко зна где. Други локал, који се храбро држао до пропасти фирме, претворен је у складиште којечега. Жалосна слика на Десанкином венцу.

Од свих радника "Клуза" у Ваљеву, губитак радног места некако је најлакше прегрмео **Зоран Пурић**, звани **Клуз**, који је и годинама раније за шивањом машином у углу своје продавнице преправљао робу, мењао рајсфершлусе, крпио и шио изнова за комшије и познанике. Колико да се преживи и, што би клинџи рекли, заради нека кинта.

Кад наиђу кризна времена, сваки а, нарочито, снајдерски занат покаже се злата вредан. Убрзо по затварању "Клузове" продавнице, Зоран са надимком марке коју су транзиционисти разбучали,

Зоран Пурић у свом инајдерају

уселио се у један локалитет у Тешњару, између фризера Мила и Пајсера. И не жали се, али и не лењствује, никада и није...

Вазда за шивањом машином, често с иглом и концем, јави се преко наочара, нашали се, поприча, па опет провуче иглу кроз поруб на поткраћеној ногавици. И скоро увек неко прави му друштво, чаврљају и пијуцкају, али Зоран вазда заузет, посао не сме да трпи ни када другари сврате. Окружен је и

бригом комшиница из суседних локала, сваки час му туткају кафу или какву другу окрепу.

Највише, каже, има преправки и покварених рајсфершлуса. На гласу је као специјалиста за шивење мушких панталона. За старим радним местом у продавници "Клуз" не жали превише, каже да је знао и пре би напустио привидно радно место. Али, никад није касно, добро је и сад.

М. Чулић

ЛЕТЊЕ ПРИЧЕ ИЗ КАЛЕИДОСКОПА

О пекмезу и тајним љубавима

Ту где је сада срушена зграда бившег ЕЛИН-ДА, у Кнез Михајловој улици, некад је била фабрика пекмеза и сувих шљива Анђелка МИХАЈЛОВИЋА. Радио сам у њој као ђак, ковао обруче, а лепо су плаћали у то

време: 150 динара за пет-шест сати. Тада сам издржавао брата и сестру. Између Кожаре и њих била је велика настрешница под којом су биле велике каце за цибру, печење ракије и друге ствари. Правио се пекмез са љуском, па цеђен без љуске. Сува шљива се откупљивала на пијаци. Газда је џакове проверавао гвозденим штапом: кад завуче у џак, погледа да ли се шта ухватило. Није се подваљивало а одмах се на лицу места исплаћивало. Ту је тада у Ваљево била најбоља пијаца, на том простору који се звао вашарште. Било је тада 1200 коња. Биле су и игранке на које дођу девојке окићене дукатима. Долазиле су са сингерицама у колима, па се поредају оне, па очеви и браћа да их чувају. Михајловић је имао кћер Десу, била је јако лепа, и сина Бобана, који је био познати фудбалер. И ту сам добијао коју китну. Дође Бобану његова девојка, а он каже: "Мики, одоха ја у кацу, а ти донеси лотре, и немој да гледаш." Тако добијем 20 динара. Требало би бар нешто да остане на том простору, да подсећа на то што је некад било. Бар плоча.

Миша Милутиновић

О Споменику

Прошетам ових дана на Видрак, видим, уредило се мало, поставили клупе. Свака част. Погађа ме кад видим сам споменик Стевану Филиповићу: колима дођу на онај плато поплочан мермером, са којег су неке плоче већ поломиле. Видим, окупљају се људи, пију пиво, бачене флаше, има свега, али, није то место да се попну колима. Ископао бих неки канал да не могу да уђу тамо. Жао ми је што је тај комплекс који је отворен 1960. године запуштен. Велика плоча са натписом коме је и зашто споменик подигнут је затрављена. Треба то очистити. Срећом, недавно су очистили сам споменик, али видим неки Аца се потписује на њему. Слично је код Платана, па на Здрављаку где пише "Аца воли Ивану".

Дражјевић Гиле Радојичић

О Радио Ваљевоу на Брачу

Као и сваког лета и те мислим 1971-72. побегли сви Ваљевци на море. Одем и ја за њима први пут у Бол на Брачу. Кад тамо: Заре, Боба, Мила, Горица, Лепа Протић, Мара Жоли, Светлана Вукојевић...

Долазимо на плажу. Тимошенко, покојни Тиме, имао је неки велики транзистор, а оно с њега чујемо Радио Ваљево, које се чуло тада, седамдесетих, у Болу на Брачу! Да ли је тада био уредник музичког програма Ратко ЈЕРИНИЋ, не знам, али ми смо му ми тада из Бола послали разгледницу да слушамо Радио Ваљево. Веровали или не!

Владимир Тешић Парфем

О лелићким свицима

Повратак идентитету, то је сад етно-терапија. Трагаш за идентитетом, нађеш га у детињству, у разбоју, ћилиму који је баба ткала, у старој кући, у фуруни, у мису погаче... Да би све то уоквирило и добило праву димензију, потребно је да се то негде деси. Потребна је "манифестација" коју сам намерио да направим, а зваће се ЛЕЛИЋКИ СВИЦИ. Њих сам видео ове године када сам са Сушице силазио у Савинац. Како су то лепа природна фењери. Појаве се око пшенице, у мраку нам свима дају неке поруке, треба да их пратимо. Надам се да ћу следеће године када пшеница буде зрела, када Лелић буде пун свитаца кренути и моји ЛЕЛИЋКИ СВИЦИ. Надам се да ће их уважени песник Јелић МАРИОКОВ отворити чувеном поемом "Када су Крстићи пекли чварке".

Жељко Крстић

Забележила Љ. Љиљак

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА

ТЕШЊАРСКИ
ПЛАСОНСНА

Муло-сданска чаркијава

"Гостиница минимална"
В. Кашини и Б. Антонић

ГРАСОНОШЊИ

Стипа и Анастасија

17. јул - Ваљевац 2005

Граг као јаје

"Српски асико"
З. Одреповић и А. Илић

Ф
О
Т
О

В р е м е њ а

ПРЕЧАНКА У ВАЉЕВУ

Упркос тропским невољама у које се уденула, припрема представе "Све о женама" остају у најлепшем сећању и искуству младе редитељке **Ксеније Крнајски**. Дани уочи премијере увек су напети, пуни нервозе и стреса, али, Ксенија напросто блиста, лепа, насмејана и пуна оптимизма. У све се савршено уклапа и беба коју носи и с којом доказује да трудница може да буде савршено здрава и лепа жена.

Ксенија Крнајски у њози Мадам Бајерфлај

Због свега тога, кад је питају да ли је добар почетак за професионално позориште подухват "Отворене сцене" ваљевског Дома културе са "женским" комадом Мира Брешана - Крнајска се просто чуди како то Ваљево и раније није успевало:

- У граду који има толико добрих позоришних уметника невероватно је како и до сада није устаљена нека од могућих форми професионалног позоришта. Јер, за почетак град би само морао да обезбеди професионално језгро око којег ће се заметнути и усталити позориште. За представу "Све о женама" све је како ваља: домаћин - Дом културе и госпођа **Милена Јовановић**, три сјајне глумице - **Нела Михаиловић**, **Ангелина Лукић** и **Катарина Вићентијевић**, али и сви остали сарадници који заокружују један добар професионални тим. Немам никакву сумњу да ће представа наићи на разумевање публике и да ће се играти.

Ксенија се током рада на представи сродила и са Ваљевом:

- Никад раније нисам била овде. Очекивала сам мањи град, ни изблиза тако занимљив какав одиста јесте. Свиђа ми се што је тако жив и урбан, што има где да се напољу окупља и седи, што је толико људи на улицама. Знате, била сам у неким већим, вићенијим варошима по Војводини да радим представе. На пример, у Зрењанину, где је на улицама неретко пусто и некако усамљено. Недељом је тешко видети Зрењанинце на улици, јер су они тада по кућама, уз супу и ринфлајш. У Ваљево свакодневно влада живост на улицама и трговима.

Ових мојих ваљевских дана постала сам Тешњарка, јер станујем у старој чаршији. Тако сваки дан пролазим поред филмске екипе и то је по мени нека слатка, паралелна стварност овог дела града у односу на онај пословно - банкарски свет с друге стране реке.

Све у свему, Ваљево ми прија и ако ме позоришни људи опет позову да са њима нешто ново радим - више него радо ће се одазвати.

Љ.К.

ДЕМОДЕ У МОДИ

Петог августа ваљевски рок - бенд ДЕМОДЕ обељежио је петогодишњицу постојања у кафеу "Тајна". Прави почетак био је коју годину раније и почетнички, с првом свирком испред "Мото-клуба" у Тешњару.

*Рекли су ми да је воља Твоја,
У Твојој кући почело је све.*

*Рекли су ми - одлука је моја,
Да ли ћу са Тобом, или не...*

прва строфа песме "Архитекта"

Са двадесетак ауторских песама ДЕМОДЕ постаје бенд о којем се прича углавном због све учесталијих свирки. Ове године свирали су у СКЦ у Београду на "Смотри неафирмисаних бендова", у ваљевском Арт-холу поводом Градске славе, на Вечерима културе у Љигу, на отварању БЕЛЕФ-а на калемегданској тврђави. Завршили су снимање спота за песму "Ослободи ме". У септембру улазе у студио да заврше свој први, званични албум, после нултог демо-албума.

Уколико неко жели да их упозна и са њима ђаска о музици - ништа лакше. У вечерњим сатима чланови бенда окупљају се у кафићу "Тајна", чији је власник **Љубиша Живановић** уједно и бубњар ДЕМОДЕ-а.

Атмосфера у "Тајни" је ултра-урбана, у углу су Љубишини бубњери, на неколико тв-екрана се врте музички спотови.

Гитариста и текстописац **Бојан Белић** углавном стиже бициклом, ујурбан и разбарушен. Он је покретачки дух - spiritus movens. Смешља стихове и док ђаска са више саговорника истовремено. ("Он је прилично недефинисан човек који уме лепо да прича" - каже за њега Љубиша.)

Певач **Вук Ђеранић** је жива реклама за фронтмена. Поседник је апсолутног слуха и емитер емоције ДЕМОДЕ-а. ("На њему је огромна одговорност", каже Бојан. "Он је дечко с визијом", каже Љубиша.)

Бас-гитариста **Александар Радовановић** је прави човек на правом месту, стабилан и постојан. ("Аца је здрав разум бенда" - каже Бојан, Љубиша: "Момак је одличан".)

Клавијатуриста **Чеда Пауновић** подиже високе таласе кад се све умири и уз то је најбољи оперативац. (За Бојана је Чеда "срце ДЕМОДЕ-а", "О свему брине" - каже Љубиша.)

Бубњар **Љубиша Живановић**, најстарији међу њима, са зачудном енергијом и динамиком прикаче у помоћ и другим рок-бендовима. (Бојан за Љубишу каже да је "човек са великом километражом".)

Бенд је прихватио назив ДЕМОДЕ на предлог Вуковог оца, Слободана Ђеранића, као ироничан одговор на све што је у музици МОДЕ, естрада, бизнис, профит... (Тако је Ђера старији постао кум).

"Свирамо рок-музику 21. века, чији су корени у музичким правцима седамдесетих и осамдесетих година 20. века" - каже Чеда и као пример наводи песме: "Људи у соби", "После кише", "Некада је било заувек".

Сложни су око одреднице свог музичког правца: то је егзистенцијални рок. Бојан појашњава: "Наша музика је амалгам свих музичких утицаја које су чланови увели у бенд у волшебном преплитању. Моји текстови су неоромантичарски, загледани у унутрашњи свемир а ипак могу да буду свачији, јер говоре о духовном sazревању и о Богу, о потреби да се воли и буде вољен, о животу у урбаној средини. Трудимо се да публику уведемо у магијски музички процес који упућује на даље размишљање и преиспитивања у / око себе. То је дефиниција и шифра егзистенцијалног рока."

Бубњар **Љубиша Живановић** се не упушта превише у "филозофију бенда." Занима га квалитет и тежи "зрелој" свирци која би задовољила публику. Драго му је кад после концерта сабере утиске бенда и фанова и установи да је све било океј.

"Увек може боље", каже Чеда, који се труди око звука, опреме, сваког детаља, чак и да каблови буду чисти и у правилном поретку.

"Музику стварамо заједнички. Зрелији смо, боље свирамо и налазимо пут до публике. Будућност бенда слутим. И после пет година још увек смо "наложени" на свирку" - каже Бојан Белић.

После промоције спота "Ослободи ме", за чије емитовање је привремено уклоњен један постер, у препуној "Тајни" експлодирало је добро расположење. Френиетичан аплауз и узвике: "Екстра!" Љубиша је прихватио као нормалну реакцију публике - попут супер стара.

ДЕМОДЕ - Поза за сликање

Вук је на похвале реаговао помало стидљиво. Први утисци после гледања спота су и најјачи.

Вук: "Сниматељ **Игор Тошић** и монтажер **Ненад Савић** урадили су сјајан посао помоћу штапа и канапа."

Бојан: "Спот је потврдио нашу музичку причу и визуелно дочарао оно што егзистенцијални рок јесте. Песма је озбиљна, меланхолична, али не и мрачна и потпуно одсликава филозофију бенда." Љубиша: "Песму "Ослободи ме" већ годину дана тресемо на свиркама, али је тек с визуелном обрадом добила тежину."

Аца: "Овај спот је међу првих десет у Србији, а у Ваљевоу је *number one*."

Чеда: (нестао из кључалог лонца у "Тајни" пошто се уверио да неће бити живе свирке.)

Све у свему - ДЕМОДЕ је виталан музички организам, чији први глас - Вук Ђеранић - обећава: "Ђераћемо још!"

Бранка Ђурић

ЈП "ВИДРАК"

ЈП "ПИЈАЧНА УПРАВА"

ЈКП "ВАЉЕВО"

ЈП "КОЛУБАРА"

ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОПШТА

ТИХОВАЊА У ДВОРИШТУ

Прошле седмице окончана је 21, једна од најбољих летњих сезона Догађања у дворишту Ваљевске библиотеке. Вечери четвртом у увек лепо испуњеном дворишту све мање личе на класичну шему књижевних промоција а све више на благородне разговоре писца и загрижених читалаца. И критичари су се опустили и придружили одбрани књижевности од покушаја да се она у овом времену омаловажи и комерцијализује. Из тих осам Догађања остале су упамћене неке поруке и охрабрења за праве писце и праве читаоце.

Песник **Милан Орлић** је 7. јула Књижевну сезону у Дворишту отворио тврдњом: "Све је настало из поезије. Њена је природа космичка и зато је она најважнији састојак људског постојања". Лепо је његово опажање да "највећи догађаји нису наши најгласнији, већ најтиши часови." Уз своју књигу "Град пре него што усним" Милан спомиње молидбене тренутке, оне "кад смо најслабији и најјачи, тренутке најповећеније и највеће искрености".

Брбљива **Сања Домазет** ужива велике симпатије ваљевских читалаца и већ трећи пут је у Дворишту. Уз свој роман "Азил" жестоко је критиковала упросечавање планете: "Критеријуми се стално спуштају. У мом роману се каже да постоји завера просечних. Појава генија међу нама увек је инцидент. Ми не само да не подстичемо креативност, већ од упросечавања идемо степеницу ниже".

Велика гужва у дворишту за **Зорицу Томић** и њену не мало провокативну књигу "Пољубац у доба кулирања": "Савремена култура не охрабрује блискост међу људима већ, напротив, дистанцу. Негује се идеологија такозване безбедне дистанце... Јер, други човек више није мој циљ, већ средство. Под налетом "цунами" капитала влада фантазам о не било каквом већ о видљивом успеху. Пољупци, нежности и љубавна писма надомештени су перформансом техницистичког универзума. Интернет, мобилни, СМС, су озбиљни културолошки проблеми. У моди су солирање и солери." Упитана да ли има томе лека, Зорица одговара: "Да се телевизија

Проф. др З. Томић и др Радован Марјановић

конзумира као антибиотик (једном у осам сати), и да се не тера мода!"

Писац и преводилац **Гордана Ђирјанић** цитирала је Данијела Пенака који каже да се књижевност у овом времену третира као порочна радња, јер, читање тера на размишљање а то новим "демократијама" не одговара: "Остајемо, спасиоци и чувари духовности, људскости и унутрашње лепоте и живота - сви ми који још читамо", каже Гордана.

Уз свој нови роман "Емилија Лета" **Мирјана Митровић** је сведочила о стоичком подношењу и највећих животних удараца: "Није проблем суочити се са болом. Најгора је празнина, ако останете заглављени у тој ситуацији. Изазов болног искуства је да се оно искористи за наставак још пунијег и сутилнијег живота. Најбитније је живети у складу са својом природом. Тако се спознаје сопствена нужност, а онда је лакше домоћи се и слободе".

Доктор **Горан Милашиновић** дошао је у Двориште са најновијим романом "Апсинт". Још један успешан писац међу лекарима. Упитан шта их то привлачи писању, угледни кардиолог објашњава: "Хуманост повезује лекаре и писце. Проблем је што су данас лекари све мање у контакту са пацијентима, што све више постају инжењери медицине."

Милашиновић сматра да данас треба писати кратке романе, оне који се могу прочитати у времену уобичајном за гледање једног филма: "Јер, филм је највећи крадљивац модерне уметности. Од литературе је украо причу, а од позоришта драму. Зато, филм може да буде узор савременом роману. Данас ретки читају велике романе. Немају ни времена за њих. И ја пишем кратке романе. А, опет, кажу ми неки љубитељи великих романа: "Та, немојте

НОВО
ДВОРИШТЕ

ТГ књиже

молим вас!" Не могу порећи да и њих разумем. На великим романима смо сви заволели књигу.

Млади Ваљевци **Жељко Обреновић** и **Александар Илић** су коаутори "Српског психа" - "најбруталнијег српског романа трећег миленијума". Њихов првенац издавачка кућа "Лагуна" одабрала је међу двестотинак понуђених рукописа. Млади и бунтовни, Жељко и Александар се залажу за антинаграду ради разбијања монопола, "да помери људе који су давно стекли неке позиције које чврсто држе, без обзира што снимају лоше филмове и пишу лоше књиге."

Последњи гост библиотечког дворишта 2. августа био је фантастичар **Зоран Живковић**, један од наших најпревођенијих писаца. Он тврди да је српска књижевност једна од најдраматичнијих жртава транзиције. За његову "Последњу књигу" добио је од издавача само 500 евра а на њој је радио шест и по месеци: "Из тога закључујем да се овде књижевношћу може да бави само из хобија, а хоби није уметност. Мене не занимају издавачи који тако слабо плаћају писца, нити хобисти који мисле да су уметници. Мене занимају институције културе. Хоће ли оне макар мало помоћи нашу књижевност да се огледа са оном у свету?"

ВРТ ЉУБАВИ

Међу најдосадније биографије славних личности М свакако спада она Питера Паула Рубенса (1577-1640), барокног сликара, хуманисте и једног од утемељивача европске дипломатије. Већина података о животу фламанског мајстора потиче из рукописа његовог рођака, који се потрудио да стрица представи у оном светлу које је високи дипломата, одликован шпанском племићком титулом, још за живота желео да створи. Тако би читаоци требало да поверују да се врли Рубенс, са чијег нас платна посматрају обнажене богиње пресне пути, никада није одавао љубавним авантурама. Његови биографи кажу да су му у студио доводили право лава, како би га мајстор скицирао у различитим позама, али да никада ту није могла бити виђена нага жена, све док његова друга супруга, шеснаестогодишња Хелена Фурман, није одлучила да му лично позира. За време у коме су живели, кажу да је то представљало изванредну слободу. А његова прва супруга, честита Изабела Брант, умрла је од куге 1630. године. О тој трагедији говори само једно Рубенсово писмо, написано у духу стоицизма.

Моја прича почиње у Антверпену, 1625. године, када Изабела Брант, несрећна јунакиња овог романа, сасвим случајно открива неверство свог супруга. Њена брачна и животна драма, уоквирена је са неколико других љубавних прича, у којима би надаренији читаоци требало да препознају моделе из класичне и савремене књижевности (од Ромеа и Ђулијете, до холандске Девојке с бисерном минђушом). Заплети свих ових љубавних прича требало би да се разреше на вртној забави коју у част својих суграђана приређује градоначелник Николас Рокс (1560-1640).

Међутим, баш у тренутку кад забава треба да почне, прича се нагло сели на друго место и у друго време - у дом градоначелника Корал Гејблса,

елитног дела Мајамија, који приређује пријем поводом почетка новог Миленијума. У том савременом врту забаве, у коме ће Рубенсове дебеле лепотице бити замењене савременим манекенкама, којима је штикла постала део тела, разрешиће се заплети оних љубавних драма из XVII века. Јер ничег новог нема у љубави, као што ни под сунцем ничег новог нема.

По завршетку савремене забаве, прича ће се још једном, накратко, вратити у Фландрију, где ће верна супруга Изабела Брант изговорити своје последње речи.

Епилог, наравно, више не значи и крај приче. Тако ћемо у њеном четвртом делу имати прилику да у Њујорку упознамо младу студенткињу књижевности, која је написала овај кратки роман о Изабели Брант. Девојка живи са постмодерним сликаром, који ствара по Рубенсовим мотивима. Незадовољан улогом коју му је девојка дала у реалистичком приказу забаве у Мајамију, сликар одлучи да интервенише у тексту, тако што ће савременом делу приче додати неколико постмодерних верзија. То, наравно, доводи до тешке свађе и уништења рукописа.

Срећом, писац С. Обрадовић, који живи у Холандији, сачувао је примерак текста младе америчке списатељице, тако склоне да се у љутњи и трпљењу поистовети са својом јунакињом. Захваљујући интернету, овај текст ће тако бити спасен од нестанка, а читаоци у Србији ће, захваљујући свом "приређивачу", бити први који ће имати прилику да се с истим упознају.

Саша Обрадовић

*Синopsis романа "Врт љубави",
написа Фондације "Борислав Пекић"*

ПЕТАК 10и август

- 20.00 - **ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ УМЕТНИЧКИ СТУДИО "ТРИАВАИ"**
Издажба слика Малгоржате Черник - Полска
- 21.00 - **ГАЛЕРИЈА "34"**
МАЈСТОР ЈЕ МАЈСТОР - карикатуре Бранка Обрадовића
Издажбу отвара Душан Арсенић
- 21.00 - **МАЛА СЦЕНА**
ROCK&ROL у Ваљеву today

СРЕДА 15и август

- 18.0 - **Кућа „НАШИ СЛОВИ“ Друштва за помоћ деци са посебним потребима, улица Владе Даниловића 8**
"И шуме ће рећи хвала" представа креативне раднице „Липољко“ Друштва „Анђели чуварни“
Отварање библиотеке игрица Даролави: британска хуманитарна организација Save the Children и Европска комисија
- 19.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
ДЕЧЈЕ ПРЕДВЕЧЕРЈЕ
Програм плес из зрелића, маскенбал, издажба маски, шешира...
Водитељ глумица Нобојана Савић
- 20.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
Дечји фолклорни ансамбл из Штрпца
- 20.00 - **МУСЕЛИМОВ КОНАК**
Промоција књиге "Подричје у устанцима" и поетски ресита:
"Пробуђене струне у срет буње"
- 21.00 **МАЛА СЦЕНА**
ОПЕРСКЕ АРИЈЕ И СТАРЕ ГРАДСКЕ
Јасна Шајковић, примадона Београдске опере
Кливерска претња маестро Нивала Рацаов
- 22.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
ГЛАС ДО ГЛАСА
СНЕЖАНА ЂУРИШИЋ И СТАНИЦА СТОЈИЋ
Оркестар Мише Мијатовића

СУБОТА 11и август

- 13.00 - **ОПШТИНА ВАЉЕВО – РЕГИОНАЛНА ПРИВРЕДНА КОМОРА**
Сусрет приредника ВАЉЕВА и ПАНЧЕВА
- 20.00 - **ТРИ ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ**
Књиге и филм III "ПЛАТО" Београд
- 20.00 - **ГАЛЕРИЈА НАРОДНОГ МУЗЕЈА**
Твлади из збирке Народног музеја Панчева
- 21.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
Збирке Тешњарске вечере отвара
Добродошница домаћина и поздрав госта из Панчева
Етно је нес
ОГЊЕН И ПРИЈАТЕЉИ
- 23.00 - **ДОМ КУЛТУРЕ**
ОТВОРЕНА СЦЕНА ВАЉЕВА
Миро Газван
„СВЕ О ЖЕНАМА“
Режија: Ксенија Крнјажки
Играју: Ангелина Луковић, Катарица Ваћенгајковић и
Нела Михаиловић

ЧЕТВРТАК 16и август

- 20.00 - **ДВОРИШТЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЉУБА НЕНАДОВИЋ“**
Издавачка кућа "МАЛИ ПЕМО" - Панчево
Часопис за књижевност „Свеске“
Гост: директор и уредник Милан Орлић
- 21.00 - **МАЛА СЦЕНА**
КОНЦЕРТ ДУХОВНЕ МУЗИКЕ
Панчевачко српско црквено певачко друштво
Директор Вера Царина
Гудачки квартет „ARCO“ - Панчево
Хор Црквене општине Ваљево – „Хати Рулин“
Директор Драган Васиљевић
- 22.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
Rock 'n Roma
Група КАЛ
- 23.00 - **МАЛА СЦЕНА**
Лекција уметности у Новом Саду
"КЛАРА, ДОГОДИЛО СЕ НЕШТО НЕОЧЕКИВАНО"
Клује глумица Стефан Трифуновић

НЕДЕЉА 12и август

- 21.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
КОЛУБАРСКИ БЕЗ
"Бердан" и "Абрамскић"
- 22.00 - **ТРЕМ НАРОДНОГ МУЗЕЈА**
Археолошки филм
- 22.00 - **МАЛА СЦЕНА**
Нутујући театар "Вандрокатни" - Панчево
Стеван Васић: „ФАЛШИЧНА ПОГОДБА“
Режија: Зоран Ротар
Играју: Мирослав Жукић и Зоран Ротар

ПЕТАК 17и август

- 20.00 - **ДВОРИШТЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЉУБА НЕНАДОВИЋ“**
Портрет новинара и аутора ескаје "Одговори" Милоша Јевтић
- 20.00 - **ТРИ ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ**
Туристичка агенција "Национал" објављује ..
- 21.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
ИГРЕ ПРЕКО ДУНАВА
КУД "Стано Пауловић" - Панчево
Дечји фолклорни ансамбл "Maly Vtascik" - Словенија
- 22.00 - **МАЛА СЦЕНА**
"И реп је лев"
Група БЕОГРАДСКИ СИДИНКАТ

ПОНЕДЕЉАК 13и август

- 21.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
All Rock for Панчево
STUKA, BY-PASS и FENCY FRANCI FROGS
- 22.00 - **ТРЕМ НАРОДНОГ МУЗЕЈА**
Филмови – свечанства обичаја
- 22.00 - **МАЛА СЦЕНА**
АТЕЉЕ МЛАДИХ - Панчево
"РАДОЈЕВЕ ДАНГЕ"

СУБОТА 18и август

19 - 24 сата **ВАЉЕВСКИ МУЗЕЈИ И ГАЛЕРИЈЕ**
НА РАСПОЛАГАЊУ

- 21.00 - **МАЛА СЦЕНА**
III "Мала сцена"
Милош Николић: "КОВАЧИ"
Режија: Бранка Обрадовић
Играју: Верољуб Андрић, Горанка Калембер-Лукић,
Љубивоје Марковић и Бранко Антонић
- 22.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
HAPPYEND BAND
„НЕВЕРНЕ БЕБЕ“

УТОРАК 14и август

- 12.00 - **ДВОРИШТЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЉУБА НЕНАДОВИЋ“**
Представљање часописа „Панчевачко читалниште“
Гости: Горан Трајковић и Немања Ротар
- 20.00 - **ДВОРИШТЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЉУБА НЕНАДОВИЋ“**
Представљање чланова Удружења књижевника и књижевних преводилаца Панчева и часописа за књижевност „Квартал“
Гости: Дејан Чапчаревић, Јасмина Томић и Јован Спирит
- 21.00 - **МАЛА СЦЕНА**
Промоција "Реченица основних позоришних појмова"
Милана Здравковића
Гост вечери Јован Тириндов
- 21.30 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
Латино плес
ОЗ САЛСА - Плесни клуб Ваљево
- 22.00 - **ДЕТЉА ПОЗОРИЦА**
Диско и поп музика 80их
МРЕЖА БЕНД - Ваљево
- 22.30 - **МАЛА СЦЕНА**
ГРАДСКО ПОЗОРИШТЕ - Александар
Бранислав Нушић "ПРОТЕКЦИЈА"
Режија: Вукашин Николић
Играју: Срђан Стојановић, Бојан Цветковић, Бојан Велковић,
Јелена Ристић, Зорана Стевановић, Слободанка Живковић и
Марко Крстић

21. ТЕШЊАРСКЕ

Vujić
voda

Вечери

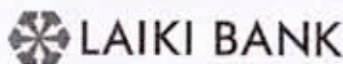
GoldenladyCompany

STUDIO
gorenje

ЕЛЕКТРОСРБИЈА

ЈП "Склоништа" - Београд

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМИ

- У току "Вечери" биће организована кампања "УЛЕПШАЈТЕ ДАН СЕБИ И ДРУГИМА - ДАЈТЕ КРВ" у организацији Црвеног крста и Б92;
- Током Фестивала, свакодневно, биће организована презентација књига Издавачке куће ПЛАТО;
- У просторијама Галварског друштва и Друштва за проучавање лековитог биља, сваке вечери, организовиће се тематска предавања;
- Радно време Модерне галерије, Мусалмовог конака, галерије Народног музеја, Галерије «34» у Тешићу, Интернационалног уметничког студија «Трипач» биће прилагођено очекиваној, већој заинтересованости публике;
- Током Фестивала биће организоване изложбе мета и ичеларских производа, изложбе ручних радова Удружења мултиплесклерозе Колубарског округа и Друштва за церебралну парализу...;
- На почетку «Тешићарских вечери» и последњег дана изаћи ће два броја «Тешићарског гласноше»;

...

У СЛУЧАЈУ ДОНИХ ВРЕМЕНСКИХ УСЛОВА АЛТЕРНАТИВНИ ПРОСТОР ЈЕ САЈА И АРТ ХОЛ ДОМА КУЛТУРЕ.

Уредник програма
Бранило Лукић

Уметнички директор
Милена Јовановић

СЈАЈ И БЕДА БИОСКОПА

Некада давно (а има томе две-три деценије), постојаше у родном нам граду велика скупина љубитеља покретних слика, који су са нестрпљењем ишчекивали сваки филм, било да се радило о трећеразредном, опскурном остварењу, или да је у питању ремек дело неког од тадашњих мајстора седме уметности.

Некада давно... А сада?

Прича нимало ружичаста. У земљи у којој 80 посто становника једва саставља крај са крајем, где је прошле године затворено толико биоскопа да они представљају врсту у изумирању, поставља се питање како придобити публику, у ери НИТЕС пиратерије, која ниским ценама (по којима можете добити најновије светске хитове) ставља катанац на улазе биоскопских сала. А ту долазимо до новог проблема: дефинитивно размажене ваљевске публике, која још од краја 80-их више воли да у удобности дома свог "троши" свој вид на језиве снимке, или што би неко рекао "копије десете генерације копије", но задовољство вишењог ремек дела поделити са осталим гледаоцима у мраку биоскопске сале, уз шуштање незаобилазних кокица.

Но, не рачунајући српску зону сумрака, у државама које живе нормалним животом, одлазак у биоскоп представља саставни део живота. Изражено у бројкама, све то изгледа овако: у земљама Европске уније, скоро 70% популације бар два пута месечно (а понекад и више) посети биоскоп и погледа неки од светских хитова. У Азији (која полако прети да са бројем филмова и приходом од истих претекне, до сада неприкосновени Холивуд), љубитељ "целулоидне траке" погледа 3 - 4 филма током једног месеца. А Америка... Довољно је рећи да је лето (иначе познато по "тра - ла - ла" филмовима) донело четири дела ("Хари Потер и ред феникса", "Трансформерси", "Умри мушки 4", те "Пирати са Кариба 3"), која су само у матичној земљи зарадили од продатих улазница преко милијарду долара, па ви видите... Пошто потписник ових редова представља обичног љубитеља филма, те није стручњак за решење (како ствари стоје - дугорочног) проблема празних биоскопских сала код нас, даљи редови биће посвећени самом репертоару. Западне земље, свikle на рад и само рад, у просеку представљају љубитеље "лакших нота", те не чуди што гро светске продукције управо представљају таква остварења: комедије, акциони филмови, те трилери, који од нас захтевају да оставимо мозак на улазу у биоскоп, те заборавимо шта смо гледали са паљењем светла у сали. Симптоматична је и велика количина хорор остварења која се нуде просечном гледаоцу, што ни мало не чуди, пошто овај проказани жанр (после дуго година апстиненције), представља праву "златну

Биоскоп не ради - Централ

коку" за холивудске продуcente, који, штанцајући ова дела као на покретној траци, пуне своје, ионако нафатиране цепове. Остварења за ону пробранију филмску публику представљају мањи део репертоара, јер, руку на срце, тамо нека "Златна палма" или "Златни лав" за дело препуно истинских осећања, не може поупунити касу као што то обично ураде лимунаде препуне специјалних ефеката.

Све у свему, да резимирамо: Када имате више дана у недељи (а та недеља се тренутно продужила на више од два месеца симпатичне "летње паузе") у којима кино - пројектор остане неукључен у нашем једином биоскопу, поставља се питање колико је упутно писати о седмој уметности и филмовима који пролазе крај нас. Но, пошто ми и даље за Европу, по броју продатих улазница, представљамо безначајну земљу, све остаје по старом: филмови ће се и даље снимати, док ће српске публике бити све мање у биоскопима (ако је уопште и буде било). Но, имајмо разумевања и за просечног грађанина овог напашеног града: са бедном платом, која је на граници минималца у Србији, покушај плаћања нагомиланих рачуна већи је приоритет од тамо неког ломатања Бруса Вилиса, зар не?

Игор Вацх

ЧУДО ОД БИОСКОПА

Сећање сликара Љубе Поповића

Негде 1939. године у Тузли, мајка ме је најпре повела на подшишивање а онда у биоскоп. Вероватно је хтела да види неки љубавни филм, па сам се ја тако нашао у замраченој дворани. Премда, добро се сећам, пре почетка филма на бини је била нека врста представе, испред завесе су неки глумци нешто изводили. То ми је остало јаче у сећању од самог филма. Потом се отворила завеса и појавило се бело платно. Кренула је пројекција. Фасцинирала ме је та жива слика. Најпре је био филмски журнал у коме су се одједном појавила два огромна црнца на бокс мечу. Тада сам премро од страха и побегао из сале. Мајка није могла да одгледа свој љубавни филм.

ЛЕГЕНДА О ЧАПЛИНОВОМ "ВЕЛИКОМ ДИКТАТОРУ" - Пошто смо дошли у Ваљево, 1941. године, за време окупације је радио биоскоп "Централ". Приказивали су се углавном немачки и италијански филмови из доба Мусолинија, углавном историјски. Сећам се Блазетијеве "Гвоздене круне". Отишао сам, на наговор нашег Брђанца Сашка "Зире", који нам је препречавао филм. То је прича која је нас клинце фасцинирала - о краљу који је, следећи пророчанство, бацио свог наследника у неку рупу где су га одгајили лавови. Главну улогу играо је тада млад и леп Масимо Ђироти.

За време рата тешко сам могао да идем у биоскоп, јер се плаћало. У то доба десио се један занимљив догађај који су ми испричали неки кинооператери: у "Централ" су биле представе за публику, али и за немачку војску. Немци су обично имали своје ратно-пропагандне филмове. Међутим, када је једног дана почела представа за војску, избио је страшан немир у сали. Један официр је пуцао у платно, други су појурили у кабину. Неко је грешком у Београду заменио кутије, па је уместо очекиваног филма стигао Чаплинов "Велики диктатор", који је приказиван високим немачким официрима због упознавања на који начин се говори и мисли о њиховом фиреру. Тако су га, грешком, у Ваљево видели немачки војници, па је био лом.

КОД Г. ТИКАЛА У "БИОСКОП ЗА ГРОШ" - После окупације, у Ваљево је све било бесплатно! Кад су дошли партизани била је у ваздуху идеја да је комунизам и да је све цабе. Бесплатан је био воз за Београд (сви су се качили и одлазили у шетње), а у градским рејонима, рецимо у Брђанима, била је нека канцеларија где су делили тикете са печатом. То су биле улазнице за биоскоп. Сале су биле крцате. Међутим, убрзо су почеле да се плаћају улазнице. Није било пуно увезених филмова, али је било доста оних који су купљени уочи рата, па до тада никад нису приказани. Наши људи, и иначе веома осетљиви према филму, сачували су те копије, тако да су се у Ваљево одједном почели да приказују добри филмови. Рецимо, у то доба овде су приказани

"Бегунци". Приказан је и чувени филм Џона Форда "Поштанска кочија" са Џоном Вејном, један од оних који је нас клинце све обележио, иако ми тада нисмо знали да је то ремек-дело.

Један биоскоп у Ваљево се налазио преко пута Радио Ваљева, онде где је сада парк - Тон-биоскоп "Србија", једна огромна дворана коју је водио **Тилкан (Тосав) Благојевић**. Тилкан је био човек малог раста, изузетно отмен и елегантан. Пре рата је имао биоскоп у Ваљево а одмах по ослобођењу његов син, који је био на факултету у Београду, омогућио му је добре филмове и да тај биоскоп добро ради под неким врло чудним околностима, такође приватним. У великој дворани су биле нумерисане клупе. Кабина је била смештена негде изнад, под кровом. Ту је - колико се сећам по причама **Николе Пантовића** - радио извесни Милан "Квазимодо". Ваљевци, који имају смисла да дају врло прецизне надимке, тако су га вероватно звали по томе што је вечито седео у тој рупи горе, као Квазимодо у Нотр Даму. Један од његових најбољих шегрта био је Никола Пантовић.

Ми клинци смо имали привилегију да старом господину Тилкану на задњем улазу дамо неку ситнину, онда одемо у шупу, узмемо пањиће и на њима седимо у биоскопу као на свом седишту.

БЕСМРТНИ ПАНЧО ВИЉА - Сећам се неких наслова: "Мистер Америка", руских филмова "Александар Пархоменко", "Крстарица Варјаг", "Битка за Украјину", "Зоја", "Човек с пушком" (о Лењину)... Господин Тилкан је тада имао сјајне филмове: "Беатриче Ченчи", "Квазимодо - звонар Богородичне цркве", "Суец" са Ерихом фон Штрохајмом... Чувени филм који је мене обележио у то време био је "Вива Виља", са Валасом Биријем у главној улози. Он је у Ваљево стигао без краја. Последња ролна му је негде изгорела, јер су тада филмови били на запаљивој траци. Било је опасно радити у кабини. Кад се филм запали, требало га је одмах кидати, јер ако би ушао у бубањ, дошло би до експлозије. Тако је страдала последња ролна тог филма и крај његове чувене приче о Панчу Виљи који никада нисмо одгледали. Сећам се да су ме фасцинирала ти огромни шешири и револвери мексичких револуционара, али и њушка Валаса Бирија, који је генијално играо Панча. После сам сазнао да је филм направљен чак од отпадака Ејзенштејновог дела "Да живи Мексико",

Ч. Чаплин - "Милишан"

који никад није саставио за "Метро Голдвин Мајер". По Ваљево су у то време кружиле приче, од неких који су опак негде видели крај, да је Панчо погинуо испред неке касапнице и "да су га убили из ловаће пушке". Та нам прича никако није одговарала, то да главни јунак уопште може да погине. Филм "Вива Виља" сам ипак уловио, много година касније, у париској Кинотеци и схватио сам да би ми клинци били страшно разочарани да смо видели такав крај.

P. Хејворџ - "Гилга"

МАЈСТОРИ СЛИКЕ - Убрзо Тон-биоскоп "Србија" је затворен. Дошло је такво време да ни син господина Тилкана, касније ректор Београдског универзитета, **Бора Благојевић**, није у доба комунизма могао да штити оца. Сећам се, јако добро, да сам често виђао елегантног предратног господина Тилкана како шета по Ваљевоу као пензионер. По затварању биоскопа ту је постојало неко позориште, а отворен је други биоскоп у хотелу "Бранковина". Радио је при Среском синдикалном већу и звао се "Раднички". Биоскопом је управљао најпре неки **Јанко "Дебели"**, а после **Воја Глушац**.

Ја сам био шести разред Гимназије кад се **Сашко "Зира"** (тај који је волео филмове, врло лепо их препричавао и терао нас, на неки начин, да и ми учествујемо и гледамо филмове) запослио, односно помагао у кабинџи код Николе Пантовића. "Раднички" је имао само једну машину. Кинооператери су због нездравих испарења редовно добијали млеко (које у то време није било лако набавити). Постојао је чунак који је одводио гасове из мале кабинџе са ниским плафоном. Ту су долазили разни људи и врло интересантне личности. Много људи у Ваљевоу је било привучено пројекционом кабинџом, нарочито машинама. **Борис Делић** то није дозвољавао, код њега је у "Централу" на вратима писало: "Улаз забрањен!" Ту су се радиле разне ствари, почевши од

тога да је шеф кабинџе могао да доводи женске и да их поваљује по асталџима. Али су, исто тако, ту прегледавани, премотавани и лепљени филмови, ту су се правили плакати...

Кинооператери су били бог и батина у биоскопу. Борис, један од ретких људи које сам јако поштовао, одржавао је у "Централу" ред и био врло педантан што се тиче слике. Почињао је тачно у минут, по њему је могао да се навија сат. Никад није ни поранио ни одоцнио са пројекцијом. Кроз рупе на кабинџи посматрао је салу. Уколико неко прави неред, Борис је био у стању да изађе и избаци га из сале. Такав је био и Никола Пантовић (по професији, иначе, водоинсталатер па је имао страшно јаке руке). **Ђорђе Букилица** је пуно научио у кабинџи код Бориса и имао је обичај да каже: "Моја слика је као млеко!" То се постизало пажљивим подешавањем два ђумура за волтин лук у машинџи. Ђока је то заиста вешто радио. Његов брат Аца је дуго био професионални кинооператер. Сашко је био један од врхних мајстора. Привремено су у кабинџи радили **Паја "Флегер"** (негде је на некој опсерваторији), **Павле "Дуги"** (касније пријатељ Дада Ђурића и Тупе Вукотића, који је негде у Америци), **Јова "Бангља"**... Никола Пантовића заменио је **Владан Малтезер** који је, чини ми се, отишао у Аустралију. Био је фанатик за моторе, један од првих мотоциклиста на тркама у Ваљевоу. За њим је у "Раднички" дошао чувени **Миле "Патуљак"**. Он је већ раније радио, па је отишао у Љубљану. Захваљујући том Милу "Патуљку" први пут сам чуо причу о Даду Ђурићу, јер је Дадо као клинац, после Херцег Новог, био годину дана у Љубљани. Док сам радио рекламе за биоскоп Миле ми је причао о неком малом Црногорцу који страшно добро црта. После пуно година, када сам Даду поменуо Мила "Патуљка", он је скочио запрепаћен да га познајем и чудео се откуд Миле у Ваљевоу.

Насијавак у следећем броју Гласоноше ...

ТЕШЊАРСКИ ГЛАСОНОША

Издавач
ОПШТИНА ВАЉЕВО

Припрема
Редакција Радио Ваљево

Уредници
Љиљана Кецојевић
Мијо Стојкановић

Компјутерска припрема
Жељко Матић

Фотографија
Драган Крушић

Штампа
"Еуропринт", Ваљево

ИЗЛАЗИ У ДАНЕ ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ